

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.09.2001, sp. zn. 29 Odo 62/2001, ECLI:CZ:NS:2001:29.ODO.62.2001.1

Číslo: 73/2001

Právní věta:

Usnesení, kterým soud vyzval navrhovatele konkursu k zaplacení zálohy na náklady konkursu podle § 5 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je usnesením, jímž se upravuje vedení řízení, proti kterému není odvolání přípustné.

I když soud prvního stupně účastníky řízení nesprávně poučil o tom, že odvolání proti jeho rozhodnutí je přípustné, odvolací soud takové odvolání odmítne, protože směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není ze zákona přípustné (§ 218 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.09.2001

Spisová značka: 29 Odo 62/2001

Číslo rozhodnutí: 73

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 5 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 66a předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 19. 10. 2000 odmítl – odkazuje na ustanovení § 66a odst. 1 a § 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen “ZKV”), ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb., č. 12/1998 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 105/2000 Sb. a č. 214/2000 Sb. a na ustanovení § 202 odst. 2 písm. a) a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. – odvolání věřitelů proti usnesení ze dne 25. 5. 2000, jímž K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v Brně věřitele vyzval, aby do pěti dnů od doručení usnesení zaplatili na označený účet soudu zálohu na náklady konkursu ve výši 50 000 Kč. Odvolací soud dospěl k závěru, že výzva k zaplacení zálohy na náklady konkursu je rozhodnutím soudu, jímž se upravuje vedení řízení, a proti kterému tak není odvolání přípustné. Na uvedeném nemůže nic změnit ani to, že stejnopisy usnesení soudu prvního stupně obsahovaly nesprávné poučení o tom, že odvolání je přípustné.

Usnesením ze dne 29. 11. 2000 pak Krajský obchodní soud v Brně věřitele vyzval, aby mu do deseti dnů předložili stejnopisy shora označeného usnesení ze dne 25. 5. 2000, k opravě chybného poučení o odvolání.

Proti všem třem usnesením podala věřitelka B) (zastoupená advokátkou) včas dovolání, uvádějíc, že jsou dány dovolací důvody dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) a d) o. s. ř., jejichž prostřednictvím lze namítat, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 (písmeno a/), konkrétně k vadě dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. (která spojuje zmatečnost řízení se skutečností, že účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem), a že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písmeno d/). Dovolatelka především poukazuje na to, že při podání odvolání postupovala v souladu s poučením, které bylo součástí výzvy. Soudům obou stupňů dále vytýká, že nerespektovaly závěry formulované o povaze přechodných ustanovení pod bodem XII. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, uveřejněného pod č. 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Řízení ve věci bylo zahájeno dne 11. 2. 2000, tedy před účinností zákona č. 105/2000 Sb., který zvýšil zálohu na náklady konkursu z původních 10 000 Kč až na 50 000 Kč, takže v intencích článku II. zákona č. 105/2000 Sb. jí neměla být vyměřena jiná záloha na náklady konkursu než 10 000 Kč. Dovolatelka je rovněž přesvědčena, že zde nebyly důvody k opravě poučení o odvolání v usnesení ze dne 25. 5. 2000, a za procesně vadný má postup soudu prvního stupně, podávající se z usnesení ze dne 29. 11. 2000. Dovolatelka též cituje nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 1994, [III. ÚS 65/93](#) (uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazku 1, pod číslem 27), podle kterého, i když je poučení o opravných prostředcích, obdobně jako odůvodnění rozhodnutí, částí rozhodnutí samého (§ 157 odst. 1 o. s. ř.), a to části očividně samostatnou, nejde o samostatnost takovou, aby je bylo možno od vlastního rozhodnutí oddělit a je posléze jako nesprávné či neúplné zrušit, případně nahradit vlastním výrokem. Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil všechna dovoláním napadená usnesení a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu, ve znění účinném před 1. lednem 2001).

Dovolatelka výslovně podala dovolání i proti usnesením soudu prvního stupně ze dne 25. 5. 2000 a 29. 11. 2000. Dovolání je ve smyslu ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. mimořádným opravným prostředkem, kterým lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu. Z uvedeného vyplývá, že dovoláním rozhodnutí soudu prvního stupně úspěšně napadnout nelze. Opravným prostředkem pro přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně je podle ustanovení § 201 o. s. ř. odvolání, pokud to zákon nevylučuje; občanský soudní řád proto také neupravuje funkční příslušnost soudu pro projednání dovolání proti takovému rozhodnutí. Jelikož nedostatek funkční příslušnosti je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení, Nejvyšší soud řízení o "dovolání" proti rozhodnutím soudu prvního stupně, které touto vadou trpí, podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. zastavil (shodně srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu, uveřejněného pod číslem 10/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dovolání proti usnesení odvolacího soudu je přípustné dle ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., avšak není důvodné; N e j v y š š í s o u d je proto zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud se nejprve - v mezích dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. - zabýval

správností právního posouzení věci odvolacím soudem co do závěru o povaze usnesení (výzvy) k zaplacení zálohy na náklady konkursu.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 5 ZKV, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb., navrhovatel je povinen na výzvu soudu zaplatit v určené lhůtě zálohu na náklady konkursu ve výši 10 000 Kč (odstavec 1). Nebude-li záloha na náklady konkursu v určené lhůtě zaplacená, soud řízení zastaví. O tomto následku musí být navrhovatel poučen (odstavec 2).

Podle ustanovení § 5 ZKV, ve znění účinném ke dni 25. 5. 2000, kdy bylo vydáno usnesení soudu prvního stupně, to jest ve znění zákonů č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb., č. 12/1998 Sb., č. 27/2000 Sb. a č. 105/2000 Sb., navrhovatel je povinen zaplatit zálohu na náklady konkursu až do částky 50 000 Kč, a to i opakovaně; učiní tak na výzvu soudu v určené lhůtě a výši (odstavec 1). Nebude-li záloha na náklady konkursu v určené lhůtě zaplacená, může soud před prohlášením konkursu řízení zastavit; o tomto následku musí být navrhovatel poučen (odstavec 2).

Podle ustanovení § 202 odst. 2 písm. a) o. s. ř. odvolání není přípustné proti usnesení, jímž se upravuje vedení řízení.

Z ustanovení § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pak plyne, že odvolací soud odmítne odvolání, které směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné.

Výzva soudu k zaplacení zálohy na náklady konkursu dle § 5 odst. 1 ZKV, ať již podle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 30. 4. 2000 nebo ve znění účinném po tomto datu, je svou povahou vskutku usnesením, jímž se upravuje vedení řízení, a proti kterému tak není odvolání ve smyslu ustanovení § 202 odst. 2 písm. a) o. s. ř. přípustné. Pravomocné usnesení (výzva) vydané dle § 5 odst. 1 ZKV není exekucním titulem, na jehož základě by bylo možné zálohu na náklady konkursu vymáhat; důsledkem nerespektování výzvy je podle obou znění zákona o konkursu a vyrovnání možnost zastavit řízení dle § 5 odst. 2 ZKV. V rámci opravného prostředku (odvolání) proti usnesení o zastavení řízení vydanému v intencích § 5 odst. 2 ZKV má navrhovatel konkursu možnost uplatnit všechny podstatné námitky proti požadavku, aby složil předepsanou zálohu. Vztah mezi výzvou k zaplacení zálohy na náklady konkursu a usnesením, jímž konkursní soud řízení pro nezaplacení této zálohy zastaví, lze mutatis mutandis přirovnat ke vztahu mezi výzvou k zaplacení soudního poplatku za žalobu (jež je rozhodovací praxí soudů tradičně rovněž vnímána jako usnesení, jímž se upravuje vedení řízení) a usnesením, jímž soud pro neuhrazení soudního poplatku řízení zastaví.

Na uvedeném ničeho nemění ani skutečnost, že v době od 1. 5. 2000 do 20. 7. 2000 (tedy i ke dni 25. 5. 2000) se zákon o konkursu a vyrovnání výslovně nevyjadřoval o vztahu k občanskému soudnímu řádu; v době před 1. 5. 2000 a znovu od 21. 7. 2000 platil pro konkurs a vyrovnání princip přiměřené aplikace občanského soudního řádu, nestanovil-li zákon o konkursu a vyrovnání jinak (srov. § 3 odst. 1 ZKV, ve znění účinném před 1. 5. 2000 a § 66a odst. 1 ZKV, ve znění účinném od 21. 7. 2000). Bez zřetele k absenci výslovné úpravy vztahu zákona o konkursu a vyrovnání k občanskému soudnímu řádu jako jednotnému civilnímu procesnímu předpisu pro všechny věci náležející do civilní pravomoci soudů, lze uzavřít, že zákon o konkursu a vyrovnání se tímto způsobem v době od 1. 5. 2000 do 20. 7. 2000 vrátil zpět do stavu, jenž zde byl před 1. 6. 1996 (před novelou zákona o konkursu a vyrovnání provedenou zákonem č. 94/1996 Sb.). Podle § 3 odst. 2 ZKV v tehdejší znění platilo, že pro konkurs a vyrovnání se použijí (nikoli jen přiměřeně) ustanovení občanského soudního

řádu, nestanoví-li zákon o konkursu a vyrovnání jinak.

Odvolací soud tedy nepochybil, když odvolání dle § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl. Závěry odvolacího soudu jsou správné i potud, že okolnost, že dovolatelce se dostalo od soudu prvního stupně (nesprávného) poučení o možnosti podat proti usnesení vydanému dle § 5 odst. 1 ZKV odvolání, přípustnost odvolání nezakládá, jestliže zákon (zde ustanovení § 202 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.) odvolání proti takovému rozhodnutí výslovně zapovídá. Nález Ústavního soudu citovaný dovolatelkou s těmito úvahami, jež jsou v souladu s právní teorií i soudní praxí, není v rozporu.

Jak dále Nejvyšší soud opakovaně uvedl ve své rozhodovací praxi, vylučuje-li povaha rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se řízení končí, možnost věcného přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně, pak tvrzení, že rozhodnutí soudu prvního stupně je nesprávné, sama o sobě důvodnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu nezakládá (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu, uveřejněné pod číslem 47/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Usnesení, kterým odvolací soud odmítl odvolání podle § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř., je svou povahou výlučně procesním rozhodnutím, spojeným se závěrem, že odvolání směřovalo proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné. Výhrady, jež dovolatelka uplatnila proti požadavku, aby zaplatila zálohu na náklady konkursu ve výši 50 000 Kč, i kdyby byly oprávněné (k tomu srov. např. Krčmář, Z.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Poznámkové vydání s judikaturou k novele č. 105/2000 Sb., účinné k 1. květnu 2000. 1. vydání. Praha, IFEC 2000, str. 19, bod 7. poznámek), jsou tudíž pro výsledek dovolacího řízení bezcenné. K případné nesprávnosti usnesení soudu prvního stupně z hlediska požadavku na úhradu zálohy na náklady konkursu totiž odvolací soud u nepřípustného odvolání přihlídnout nemohl. Dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. tedy dán není.

Ze stejných příčin není dán ani dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř. K vadě dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., k níž došlo podle dovolatelky v řízení před soudem prvního stupně, by totiž odvolací soud mohl přihlídnout, jen mohla-li by ovlivnit správnost závěru o nepřípustnosti odvolání; takovou vadou však řízení zjevně postíženo není.

Zmatečnost dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. pak nelze spojovat ani s tím, jak odvolací soud o odvolání rozhodl (s tím, že odvolání jako nepřípustné odmítl). Nehledě k tomu, že správnost závěrů odvolacího soudu v tomto směru byla prověřena při zkoumání dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., za "postup soudu v průběhu řízení" je možno považovat jen činnost, která vydání konečného soudního rozhodnutí předchází, nikoli vlastní rozhodovací akt soudu, který má za úkol průběh řízení zhodnotit - zde hodnotící úsudek odvolacího soudu, že odvolání není přípustné (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu, uveřejněná pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Vzhledem k tomu, že vady, ke kterým dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) se nepodávají ani ze spisu, Nejvyšší soud dovolání v rozsahu, v němž směřovalo proti usnesení odvolacího soudu, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), jako nedůvodné usnesením zamítl (§ 243b odst. 1 a 5 o. s. ř.).